

Latvijas Republikas Senāts

LĒMUMS

Rīgā 2026. gada 8. aprīlī

Senāts šādā sastāvā: senatore referente Sandra Kaija, senatori Māris Leja un Aivars Uminskis

izskatīja rakstveida procesā krimināllietu sakarā ar apsūdzētā /Persona A/ kasācijas sūdzību un tās papildinājumiem (turpmāk – kasācijas sūdzība) un viņa aizstāvja zvērināta advokāta Induļa Brodiņa kasācijas sūdzību par Vidzemes apgabaltiesas 2024. gada 2. februāra lēmumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Rīgas pilsētas tiesas 2022. gada 16. novembra spriedumu

[1.1] /Persona A/, personas kods /personas kods/,

atzīts par vainīgu Krimināllikuma 253. panta pirmajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 6 mēnešiem;

atzīts par vainīgu Krimināllikuma 253.¹ panta trešajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 7 gadiem un probācijas uzraudzību uz 3 gadiem;

atzīts par vainīgu Krimināllikuma 253.² panta pirmajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar īslaicīgu brīvības atņemšanu uz 2 mēnešiem.

Saskaņā ar Krimināllikuma 50. panta pirmo un trešo daļu /Persona A/ galīgais sods noteikts brīvības atņemšana uz 7 gadiem 5 mēnešiem un probācijas uzraudzība uz 3 gadiem.

[1.2] /Persona B/, personas kods /personas kods/,

atzīts par vainīgu Krimināllikuma 253. panta pirmajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 6 mēnešiem;

atzīts par vainīgu Krimināllikuma 253.¹ panta pirmajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 3 gadiem 6 mēnešiem un probācijas uzraudzību uz 2 gadiem.

Saskaņā ar Krimināllikuma 50. panta pirmo daļu un trešo daļu /Persona B/ galīgais sods noteikts brīvības atņemšana uz 3 gadiem 10 mēnešiem un probācijas uzraudzība uz 2 gadiem.

[2] Ar pirmās instances tiesas spriedumu /Persona A/ atzīts par vainīgu un sodīts pēc Krimināllikuma 253. panta pirmās daļas par to, ka viņš neatļauti iegādājās un glabāja psihotropās vielas bez realizācijas nolūka, pēc Krimināllikuma 253.¹ panta trešās daļas par to, ka viņš neatļauti iegādājās, glabāja psihotropo vielu realizācijas nolūkā un realizēja psihotropo vielu lielā apmērā, kā arī pēc Krimināllikuma 253.² panta pirmās daļas par to, ka viņš, būdams persona, kura brīdināta par kriminālatbildību par narkotisko un psihotropo vielu neatļautu iegādāšanos, glabāšanu un lietošanu, neatļauti lietoja psihotropo vielu un neatļauti iegādājās un glabāja narkotisko vielu nelielā apmērā.

/Persona B/ atzīts par vainīgu un sodīts pēc Krimināllikuma 253. panta pirmās daļas par to, ka viņš neatļauti iegādājās, glabāja psihotropo vielu bez realizācijas nolūka, kā arī pēc Krimināllikuma 253.¹ panta pirmās daļas par to, ka viņš realizācijas nolūkā neatļauti iegādājās, glabāja, psihotropo vielu un to realizēja.

[3] Ar Vidzemes apgabaltiesas 2024. gada 2. februāra lēmumu, iztiesājot lietu sakarā ar apsūdzētā /Persona A/ un viņa aizstāvja I. Brodiņa, kā arī apsūdzētā /Persona B/ aizstāves Ivetas Vietnieces apelācijas sūdzībām, Rīgas pilsētas tiesas 2022. gada 16. novembra spriedums atstāts negrozīts.

[4] Par Vidzemes apgabaltiesas 2024. gada 2. februāra lēmumu apsūdzētā /Persona A/ aizstāvis I. Brodiņš iesniedzis kasācijas sūdzību, kurā lūdz atcelt Vidzemes apgabaltiesas 2024. gada 2. februāra lēmumu daļā par /Persona A/ atzīšanu par vainīgu un sodīšanu pēc Krimināllikuma 253.¹ panta trešās daļas un 253.² panta pirmās daļas, daļā par piespriesto sodu pēc Krimināllikuma 253. panta pirmās daļas, daļā par noteikto galīgo sodu saskaņā ar Krimināllikuma 50. panta pirmo un trešo daļu, daļā par noziedzīgi iegūtās mantas piedziņu un lietu nosūtīt jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Savu lūgumu aizstāvis pamatojis ar šādiem argumentiem.

[4.1] Apelācijas instances tiesa ir pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 574. panta 2. punktā norādīto Krimināllikuma pārkāpumu – nepareizi piemērojusi Krimināllikuma 253.¹ panta trešo daļu, kvalificējot noziedzīgu nodarījumu.

[4.1.1] Apelācijas instances tiesas lēmums ir pretrunīgs. Aizstāvis apelācijas sūdzībā bija norādījis, ka pirmās instances tiesa spriedumā nepamatoti konstatējusi, ka no liecinieku /Persona C/ un /Persona D/, kā arī apsūdzētā /Persona B/ liecībām var secināt to, ka /Persona A/ realizācijas nolūkā glabājis savā dzīves vietā amfetamīnu un nodarbojies ar amfetamīna realizāciju. Apelācijas instances tiesa norādījusi, ka minētais ir aizstāvja subjektīvais viedoklis par lietā esošo pierādījumu vērtējumu, taču vienlaikus secinājusi, ka no minēto personu liecībām izriet, ka viņiem nav zināms, ka /Persona A/ nodarbojies ar psihotropo vielu realizāciju.

[4.1.2] Apelācijas instances tiesa nepamatoti atzinusi speciālā izmeklēšanas eksperimenta pret /Persona A/ rezultātā iegūtās ziņas par pieļaujamu pierādījumu.

[4.1.2.1] Likumdevējs paredzējis, ka, lai pret personu veiktu speciālo izmeklēšanas eksperimentu, vienlaikus ir jāizpildās diviem priekšnosacījumiem, proti: 1) persona agrāk izdarījusi tādas pašas noziedzīgas darbības; 2) persona gatavojas izdarīt vai ir uzsākusi izdarīt tādas pašas noziedzīgas darbības. Minēto apliecina Kriminālprocesa likuma 225. panta pirmās daļas 1. punktā lietotais saiklis „un”.

Pretēji likumā noteiktajam procesa virzītājas ierosinājumā par speciālā izmeklēšanas eksperimenta veikšanu norādīts tikai viens no tā nosacījumiem – /Persona A/ uzsācis izdarīt noziedzīgas darbības, kas saistītas ar narkotisko un psihotropo vielu nelikumīgu apriti. Turklāt šāds pieņēmums bija tikai liecinieka /Persona E/, kurš

pats lieto narkotiskās vielas, izdomājums, kas neapstiprinājās ar citiem lietā esošajiem pierādījumiem. Liecinieka /Persona E/ iesnieguma un nopratināšanas protokolos esošās ziņas, kuru ticamība netika pārbaudīta, nav atzīstamas par pietiekamām, lai konstatētu, ka /Persona A/ nodarbojies ar narkotisko vai psihotropo vielu realizāciju.

Ievērojot to, ka procesa virzītājas ierosinājums par speciālā izmeklēšanas eksperimenta veikšanu nebija pietiekami motivēts, izmeklēšanas tiesnese, pieņemot lēmumu, nav ievērojusi Kriminālprocesa likuma 213. panta pirmās daļas un 225. panta pirmās daļas prasības par speciālā izmeklēšanas eksperimenta veikšanas priekšnosacījumiem.

[4.1.2.2] Apelācijas instances tiesa nav ņēmusi vērā, ka /Persona E/ policijas darbinieku uzdevumā uzskūdījis /Persona A/ realizēt amfetamīnu lielā apmērā – 20 gramus. Tiesa nav ņēmusi vērā liecinieka /Persona E/ 2021. gada 1. decembra tiesas sēdē sniegtās liecības par to, ka viņš bez policijas darbinieku norādes nebūtu lūdzis realizēt tādu daudzumu, tas ir, 20 gramus amfetamīna, jo parasti viņš iegādājoties 5–10 gramus amfetamīna. Apelācijas instances tiesa, lemjot jautājumu par to, vai nav notikusi /Persona A/ uzskūdišana izdarīt noziedzīgu nodarījumu, nav izvērtējusi to, vai apsūdzētais būtu veicis psihotropo vielu realizāciju /Persona E/ lielā apmērā arī bez policijas darbinieku iejaukšanās. Turklāt tiesa nav ņēmusi vērā /Persona A/ liecināto, ka dzīvoklī esošās psihotropās vielas ir bijušas paredzētas personīgai lietošanai, un tikai /Persona E/ uzstājības dēļ viņš pakļāvis provokācijai.

[4.1.3] Tiesa nav izvērtējusi apsūdzētā /Persona A/ norādīto, ka viņš psihotropās vielas /Persona E/ nav nodevis, bet /Persona E/ tās pats ir patvarīgi paņēmis.

Tiesa nepamatoti atzinusi par ticamām /Persona E/ liecības, jo nav ņēmusi vērā, ka speciālā izmeklēšanas eksperimenta laikā liecinieks /Persona E/ lietojis psihotropās vielas un liecību sniegšanas laikā 2021. gada 24. maijā atradies psihotropo vielu ietekmē. Turklāt pirmās instances tiesas sēdē liecinieks /Persona E/ sniedzis pretrunīgas liecības par psihotropo vielu realizācijas apstākļiem, naudas nodošanas vietu un laiku.

Pretēji apelācijas instances tiesas lēmumā minētajam apsūdzētajam /Persona A/ inkriminētās darbības nevar būt pierādītas ar paša apsūdzētā /Persona A/ pirmstiesas kriminālprocesā un pirmās instances tiesā sniegtajām liecībām, jo pirmstiesas kriminālprocesā apsūdzētais /Persona A/ izmantojis savas tiesības neliecināt. Savukārt pirmās instances tiesas sēdē apsūdzētais /Persona A/ nekad nav liecinājis, ka viņš dzīvoklī būtu nodevis psihotropās vielas /Persona E/.

Apelācijas instances tiesas secinājumi neatbilst lietā esošajiem pierādījumiem, jo /Persona A/ liecinājis, ka izņemtās divas 50eurobanknotes /Persona E/ viņam nodevis par juridisku konsultāciju sniegšanu. Minēto apliecinājusi arī lieciniece /Persona F/.

[4.1.4] Apelācijas instances tiesa, atzīstot, ka liecinieka /Persona E/ liecības, ko viņš sniedzis, būdams psihotropo vielu ietekmē, ir izmantojamas apsūdzētā /Persona A/ vainīguma pierādīšanā, ir pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 130. panta otrās daļas 4. punkta prasības par to, ka par nepieļaujamām un pierādīšanā neizmantojamām atzīstamas tādas ziņas par faktiem, kas iegūtas pārkāpjot kriminālprocesa pamatprincipus. Turklāt tiesa nav ievērojusi arī Kriminālprocesa likuma 128. pantā minētās prasības par pierādījumu ticamību.

[4.1.4.1] Apelācijas instances tiesa nepamatoti atsaukusies uz Senāta 2023. gada 14. novembra lēmumu lietā Nr. SKK-128/2023, jo šajā lietā Senāts nav vērtējis jautājumu par to, vai var izmantot kā pierādījumu personas liecības, kas sniegtas, atrodoties narkotisko vai psihotropo vielu ietekmē, bet gan par personas, kura bijusi alkohola ietekmē, liecību izmantošanu. Psihotropo vielu ietekmē esošas personas liecību izmantošana ir pretrunā ar kriminālprocesa pamatprincipu – tiesībām uz taisnīgu tiesu. Pierādījumu pieļaujamības izvērtējums ietilpst tiesību uz taisnīgu tiesu saturā.

[4.1.4.2] Noraidot aizstāvja apelācijas sūdzībā minēto lūgumu par liecinieka /Persona E/ papildu nopratināšanu, apelācijas instances tiesa liegusi noskaidrot ziņas par /Persona E/ veselības stāvokli liecību sniegšanas laikā pēc psihotropo vielu lietošanas /Persona A/ dzīvesvietā, kā arī citus lietā nozīmīgus jautājumus par speciālo izmeklēšanas eksperimentu, uz kuriem pirmās instances tiesa nav ļāvusi lieciniekam sniegt atbildes.

[4.2] Apelācijas instances tiesa ir pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 574. panta 2. punktā norādīto Krimināllikuma pārkāpumu – nepareizi piemērojusi Krimināllikuma 253.² panta pirmo daļu, kvalificējot noziedzīgu nodarījumu.

[4.2.1] Krimināllikuma 253.² panta pirmajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma obligāta objektīvās puses pazīme ir personas, kas neatļauti iegādājusies vai glabājusi narkotiskās vai psihotropās vielas nelielā apmērā bez realizācijas nolūka vai tās neatļauti lietojusi, brīdināšana par kriminālatbildību, ja persona gada laikā pēc administratīvā soda piemērošanas neatļauti iegādāsies vai glabās narkotiskās vai psihotropās vielas nelielā apmērā vai neatļauti tās lietos.

Apsūdzētais /Persona A/ apelācijas instances tiesā atzinis, ka viņš sakarā ar atrašanos narkotisko vielu ietekmē 2020. gada 4. augustā plkst.20.50, /Adrese A/ saņēmis pa pastu Valsts policijas Zemgales reģiona pārvaldes 2020. gada 1. oktobra lēmumu par soda piemērošanu administratīvā pārkāpuma lietā. Taču viņš neesot brīdināts par kriminālatbildību, kas var iestāties, ja gada laikā pēc administratīvā soda piemērošanas neatļauti iegādāsies vai glabās narkotiskās vai psihotropās vielas nelielā apmērā vai neatļauti tās lietos. Viņš nebija ieradies uz administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanu, jo novēloti atvēris vēstuli ar uzaicinājumu ierasties. Rakstveida brīdinājumu /Persona A/ nav parakstījis un tādu arī nav saņēmis. Viņš ir saņēmis tikai 2020. gada 1. oktobra lēmumu par soda piemērošanu. Lietā nav konstatējams, ka administratīvā pārkāpuma procesa ietvaros izsniegtajā lēmumā apsūdzētais būtu saņēmis rakstveida brīdinājumu par kriminālatbildību, jo lēmuma tiesiskā pamatojuma daļā ir tikai atsauce uz Narkotisko un psihotropo vielu un zāļu, kā arī prekursoru likumīgās aprites likuma (turpmāk – Aprites likums) 48. panta trešo daļu.

Ievērojot minēto, apelācijas instances tiesa nepamatoti atzinusi, ka apsūdzētais atbilstoši likumā noteiktajam rakstveidā ir ticis brīdināts par kriminālatbildību.

[4.2.2] Apelācijas instances tiesa nepamatoti nav atzinusi par ticamu /Persona A/ aizstāvības versiju, ka marihuāna piederējusi /Persona D/. Pretēji apelācijas instances tiesas norādītajam /Persona A/ liecības nav mainījis, savukārt /Persona D/ liecinājusi par amfetamīna, nevis marihuānas, iegādi no /Persona A/. Turklāt tiesa nepamatoti norādījusi, ka šādu versiju apsūdzētais esot izvirzījis tikai tad, kad bijis zināms, ka liecinieci /Persona D/ nebūs iespējams nopratināt tiesas sēdē. Šāds tiesas secinājums nav atbilstošs Kriminālprocesa likuma 129. panta prasībām par pierādījumu attiecināmību, jo ziņas par to, ka kāda persona neieradās uz tiesas sēdēm un ka viņu nebija iespējams nogādāt piespiedu kārtā, nevar tikt uzskatītas par apsūdzētā /Persona A/ vainīguma pierādījumu noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā. Turklāt tiesa nav ņēmusi vērā, ka no Medicīniskās pārbaudes protokola pielikuma izriet, ka /Persona A/ urīnā un nomazgājumos no rokām nav atrasti hašiša (marihuānas) kanabinoīdi. Savukārt saskaņā ar Ķīmiski toksikoloģiskās izmeklēšanas rezultātu /Persona D/ asinīs tika atrasti hašiša (marihuānas) kanabinoīdi. Tādējādi tiesa, pastāvot saprātīgām šaubām par /Persona A/ vainīgumu, pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 19. panta trešo daļu.

[4.3] Apsūdzētajam /Persona A/ pēc Krimināllikuma 253. panta pirmās daļas un 253.² panta pirmās daļas noteikts pārāk bargs sods.

[4.3.1] Apelācijas instances tiesa, atstājot negrozītu pirmās instances tiesas noteikto sodu, nav ievērojusi Krimināllikuma 46. panta otro un ceturto daļu, jo tiesa nav argumentējusi, kāpēc apsūdzētajam, kas agrāk nav sodīts un tiek pozitīvi raksturots, nav nosakāms kāds no attiecīgā panta sankcijā paredzētajiem vieglākiem soda veidiem. Tiesa nav ņēmusi vērā, ka /Persona A/, neatļauti iegādājoties un glabājot psihotropās vielas, kas bija paredzētas tikai viņa lietošanai, ir nodarījis kaitējumu tikai savai veselībai.

[4.3.2] Tiesa nav motivējusi, kāpēc saskaņā ar Krimināllikuma 50. panta pirmo un trešo daļu /Persona A/ galīgais sods nosakāms brīvības atņemšana uz 7 gadiem 5 mēnešiem, kā arī, kāpēc tiek piespriests maksimālais papildsoda termiņš pēc Krimināllikuma 253.¹ panta trešās daļas.

[4.4] Tiesa nepamatoti saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 357. panta trešo daļu no /Persona A/ valsts labā piedzinusi 95euro, jo minētā tiesību norma nenoteic, no kuras noziedzīgajā darbībā iesaistītās personas piedzenami noziedzīgā nodarījuma atklāšanai izmantotie naudas līdzekļi. Tā kā speciālais izmeklēšanas eksperiments notika, apsūdzēto /Persona A/ provocējot izdarīt noziedzīgas darbības, noziedzīgā nodarījuma atklāšanai izmantotie līdzekļi ir piedzenami no apsūdzētā /Persona B/, kurš atzīts par vainīgu Krimināllikuma 253.¹ panta pirmajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā, un kuram /Persona A/ nodeva šos naudas līdzekļus.

[5] Par Vidzemes apgabaltiesas 2024. gada 2. februāra lēmumu apsūdzētais /Persona A/ iesniedzis kasācijas sūdzību, kurā lūdz atcelt minēto lēmumu un noteikt viņam citu sodu.

Savu lūgumu apsūdzētais pamatojis ar šādiem argumentiem.

[5.1] Tiesa nav ņēmusi vērā speciālā izmeklēšanas eksperimentā iesaistītā /Persona E/ darbību raksturu, personību un motivāciju, arī viņa atrašanos psihotropo vielu ietekmē eksperimenta laikā. /Persona E/ tiesas sēdē norādījis, ka pats nebūtu piedāvājis nopirkt no /Persona A/ 20 gramus psihotropās vielas. Apsūdzētais izmeklēšanas eksperimenta laikā ir ticis provocēts pārdot lielāku daudzumu psihotropās vielas.

[5.2] Tiesa, nosakot sodu, nav ņēmusi vērā apsūdzētā personību, proti, ka viņš ir pozitīvi raksturots, iepriekš nav sodīts, ir ģimene, nepilngadīgs dēls. Tiesas noteiktais galīgais sods – brīvības atņemšana uz 7 gadiem 6 mēnešiem – par darbībām ar nepilniem 4 gramiem psihotropo vielu ir nesamērīgs.

[5.3] Tā kā apsūdzētajam savlaicīgi netika nodrošināts apelācijas instances tiesas lēmuma tulkojums, ir pamats konstatēt, ka lietā pieļauts tiesību uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā pārkāpums un mīkstināt /Persona A/ noteikto sodu. Ievērojot jau izciesto soda laiku, ir pamats apsūdzēto atbrīvot no turpmākas soda izciešanas.

Motīvu daļa

[6] Izskatāmajā lietā jautājums, kas atbilstoši Kriminālprocesa likumā noteiktajai kompetencei izlemjams kasācijas instances tiesā, ir, vai apelācijas instances tiesa pamatoti atzinusi, ka apsūdzībā pēc Krimināllikuma 253.²panta pirmās daļas apsūdzētais /Persona A/ ir ticis brīdināts par kriminālatbildību par narkotisko un psihotropo vielu neatļautu iegādāšanos, glabāšanu un lietošanu.

[6.1] Padomes 2004. gada 25. oktobra Pamatlēmums 2004/757/TI (turpmāk – pamatlēmums) paredz minimuma noteikumus par noziedzīgu darbību pazīmēm un sodiem narkotisko vielu nelikumīgas tirdzniecības jomā. Saskaņā ar 2. panta 2. punktu pamatlēmums neattiecas uz darbībām, kas veiktas personiskam patēriņam, ja šāds izņēmums ir paredzēts attiecīgās dalībvalsts tiesību aktos, ja tas tā definēts valsts tiesību aktos. Turklāt, kā uzsvērts pamatlēmuma preambulas 4. apsvērumā, tas, ka attiecībā uz personisko patēriņu dažu veidu uzvedība nav ietverta šā pamatlēmuma piemērošanas jomā, nav Padomes pamatnostādne par to, kā dalībvalstīm šie pārējie gadījumi jāreglamentē savos tiesību aktos.

No minētā secināms, ka pamatlēmums pats par sevi neuzliek dalībvalstīm pienākumu kriminalizēt vai dekriminalizēt darbības ar narkotiskajām vielām, kas paredzētas personiskam patēriņam, bet noteic, ka dalībvalstīm ir rīcības brīvība šajā jautājumā.

[6.2] Krimināllikuma 1. panta pirmā daļa noteic, ka persona pie kriminālatbildības saucama par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, kas paredzēts Krimināllikumā, kam ir visas noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmes.

Kriminālatbildība iestājas par Krimināllikumā paredzētu noziedzīgu nodarījumu un attiecībā uz lielāko daļu no tiem likumdevējs nav izvirzījis prasību personu brīdināt par to. Tomēr likumā noteiktajos gadījumos kriminālatbildība iestājas tikai tad, ja persona par to ir iepriekš brīdināta. Prasība pēc brīdinājuma ietverta, piemēram, Krimināllikuma 298., 300., 302., 303., 304., 306., 307.¹ pantā paredzētajos noziedzīgajos nodarījumos, kur brīdinājums izsakāms rakstveidā, turklāt personai jāapstiprina ar savu parakstu, ka viņa ir brīdināta. Šāda prasība nostiprināta, piemēram, Kriminālprocesa likuma 317.² panta otrajā daļā: „Persona, kura tiek brīdināta par kriminālatbildību vai informēta par tās tiesībām un pienākumiem, apliecina to ar parakstu pēc procesuālās darbības”.

Arī Krimināllikuma 253.² panta pirmajā daļā ietverta prasība par personas brīdināšanu un tā noteic, ka atbildība par narkotisko vai psihotropo vielu neatļautu iegādāšanos vai glabāšanu nelielā apmērā bez nolūka tās realizēt vai narkotisko vai psihotropo vielu neatļautu lietošanu iestājas, ja to izdarījusi persona, kura brīdināta par kriminālatbildību par narkotisko un psihotropo vielu neatļautu iegādāšanos, glabāšanu un lietošanu.

Aprites likuma 48. panta trešā daļa noteic, ka, piemērojot administratīvo sodu par šā panta pirmajā daļā paredzēto pārkāpumu, personu vienlaikus rakstveidā brīdina par kriminālatbildību, ja tā gada laikā pēc

administratīvā soda piemērošanas neatļauti iegādāsies vai glabās narkotiskās vai psihotropās vielas nelielā apmērā vai neatļauti tās lieto.

Senāts jau agrāk ir norādījis, ka likumdevējs ir noteicis nepieciešamību konstatēt rakstveida brīdinājuma esību Krimināllikuma 253.² panta pirmajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma objektīvajā pusē (*Senāta 2016. gada 20. oktobra lēmums lietā Nr. [SKK-223/2016](#), 11390010214*). Savukārt šāda brīdinājuma neesība liedz personu saukt pie kriminālatbildības.

Tādējādi Senāts atzīst, ka Krimināllikuma 253.² panta pirmajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāvā ietvertā prasība par personas brīdināšanu par kriminālatbildības iestāšanos ir izteikta skaidri.

Šajā gadījumā likumdevējs ir definējis pārkāpumu un izvirzījis īpašas sasaistes prasību administratīvā pārkāpuma lietai un kriminālprocesam. Tādējādi brīdinājums administratīvā pārkāpuma lietā ir jāņem vērā gan lēmuma pieņemējam administratīvā pārkāpuma lietā, gan procesa virzītājam kriminālprocesā.

[6.3] Būtiska nozīme ir rakstveida brīdinājuma administratīvā pārkāpuma lietā skaidrībai un saprotamībai.

[6.3.1] Administratīvās atbildības likumā nav ietverts vispārīgs regulējums par personas brīdināšanas kārtību. Vienlaikus no šā likuma atsevišķām normām izriet, ka brīdināšanas fakts var tikt fiksēts, norādot attiecīgās ziņas tiesas sēdes protokolā (138. panta otrās daļas 7. punktā noteikts, ka gadījumā, ja administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanas gaitu amatpersona fiksē sēdes protokolā, tajā norāda arī ziņas par to, ka cietušais, aizskartais mantas īpašnieks, liecinieks, eksperts un tulks brīdināts par kriminālatbildību saskaņā ar Krimināllikumu), vai arī tas ir personas parakstīts apliecinājums (49. panta ceturtajā daļā noteikts, ka brīdināšana notiek parakstot atbilstošu apliecinājumu).

No minētā secināms, ka attiecībā uz Aprites likuma 48. panta trešajā daļā paredzēto brīdinājumu par kriminālatbildību normatīvais regulējums noteic tā noformēšanu rakstveidā, vienlaikus neparedzot pienākumu to apliecināt ar personas parakstu.

Normatīvajos aktos nav noteiktas arī konkrētas prasības attiecībā uz šāda rakstveida brīdinājuma saturu, kā arī nav reglamentēts, kurā lēmuma daļā vai kādā dokumentā šāds brīdinājums iekļaujams. Senāts jau iepriekš atzinis, ka rakstveida brīdinājums par kriminālatbildību var tikt ietverts gan lēmumā par administratīvā soda uzlikšanu, gan tikt noformēts kā atsevišķs dokuments (*Senāta 2016. gada 20. oktobra lēmums lietā Nr. [SKK-223/2016](#), 11390010214*).

Tādējādi attiecībā uz jautājumu, vai lēmums par administratīvā soda piemērošanu pats par sevi var tikt uzskatīts par rakstveida brīdinājumu par kriminālatbildību, secināms, ka administratīvā soda piemērošana pēc būtības nav pielīdzināma brīdinājumam. Tomēr brīdinājums un lēmums var tikt ietverti vienā dokumentā.

[6.3.2] Interpretējot Aprites likuma 48. panta trešo daļu, secināms, ka tiesību normas mērķis ir preventīvi iedarboties uz personu, kurai piemērots sods par attiecīgo administratīvo pārkāpumu. Ievērojot šī brīdinājuma preventīvo raksturu, kā arī nepieciešamību personai pietiekami skaidri paredzēt, par kādām darbībām tai iestāsies kriminālatbildība, brīdinājumam jābūt tādām, lai adresāts varētu saprast, ka tas ir brīdinājums. Tādēļ saturiski tas ir formulējams tā, lai ar pietiekamu detalizācijas pakāpi personai būtu izskaidrots, par kādām darbībām persona būs saucama pie kriminālatbildības. Pretējā gadījumā netiktu sasniegts rakstveida brīdinājuma mērķis – veicināt personas tiesisku rīcību nākotnē.

[6.4] Ievērojot minēto, Senāts atzīst, ka administratīvā pārkāpuma procesa lēmuma tiesiskā pamatojuma daļā ietvertā atsauce uz Aprites likuma 48. panta trešo daļu pati par sevi nesasniedz tādu detalizācijas pakāpi, kas nodrošinātu personai izpratni par kādām darbībām tai iestāsies kriminālatbildība, un līdz ar to pati par sevi parasti nenodrošina arī rakstveida brīdinājuma mērķa sasniegšanu – preventīvu iedarbošanos uz personas rīcību.

Vienlaikus Senāts norāda, ka katrā lietā atsevišķi ir izvērtējams jautājums, vai no konkrētās lietas apstākļiem gūstama pārliecība, ka persona faktiski ir uztvērusi brīdinājuma vēstījumu, pat ja brīdinājums nav bijis ar pietiekamu detalizācijas pakāpi. Proti, jānoskaidro, vai persona faktiski ir izpratusi un apzinājusies savu turpmāko darbību iespējamās krimināltiesiskās sekas. Ja šāda apzināšanās lietā ir konstatējama, var secināt, ka, neraugoties uz brīdinājuma satura nepietiekamu detalizāciju, tā preventīvais mērķis konkrētajā gadījumā pēc būtības ir sasniegts, un personas turpmākas darbības var tikt kvalificētas pēc Kriminālprocesa likuma 253.² panta pirmās daļas.

No lietas materiālos esošā Valsts policijas Zemgales reģiona pārvaldes 2020. gada 1. oktobra lēmuma konstatējams, ka /Persona A/ 2020. gada 4. augustā plkst.20.50 /Adrese B/ pretī mājai Nr. /numurs/, atradies narkotisko vielu ietekmē. Lēmuma tiesiskā pamatojuma daļā ir ietverta atsauce uz Aprites likuma 48. panta trešo daļu un citēts tās saturs. Savukārt saskaņā ar lēmuma nolemjošo daļu /Persona A/ piemērots naudas sods 10 vienību apmērā, kas atbilst 50euro, kā arī piedzīti procesuālie izdevumi.

Apsūdzētais /Persona A/ apelācijas instances tiesas sēdē norādījis, ka nav sapratis lēmuma būtību, to nav uztvēris kā brīdinājumu, bet tikai kā paziņojumu par naudas soda samaksu.

Savukārt apelācijas instances tiesa, atstājot negrozītu pirmās instances tiesas spriedumu, atzinusi, ka apsūdzētais rakstveidā ir ticis brīdināts, jo /Persona A/ lēmumu par administratīvā soda piemērošanu ir saņēmis, turklāt lēmumā ir ietverta norāde uz Aprites likuma 48. panta trešajā daļā noteikto.

[6.5] Senāts atzīst, ka konkrētajā lietā apelācijas instances tiesa, ievērojot to, ka lēmumā ir norāde uz Aprites likuma 48. panta trešo daļu, ir formāli atzinusi, ka apsūdzētajam Valsts policijas Zemgales reģiona pārvaldes 2020. gada 1. oktobra lēmums ir paziņots, līdz ar to viņš ir brīdināts par kriminālatbildību, bet nav izvērtējusi, vai no lietas apstākļiem gūstama pārliecība, ka persona faktiski ir uztvērusi brīdinājuma vēstījumu, it īpaši ņemot vērā vietu, kurā lēmumā ir citēta Aprites likuma 48. panta trešā daļa un kontekstu kādā tā citēta.

[6.6] Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesa pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 564. panta ceturtās daļas pārkāpumu, kas atzīstams par Kriminālprocesa likuma būtisku pārkāpumu šā likuma 575. panta trešās daļas izpratnē. Apelācijas instances tiesas pieļautā pārkāpuma dēļ tiesas nolēmums daļā par apsūdzētā /Persona A/ atzīšanu par vainīgu un sodīšanu pēc Krimināllikuma 253.² panta pirmās daļas un daļā par galīgo sodu saskaņā ar Krimināllikuma 50. panta pirmo un trešo daļu ir atceļams un lieta šajā daļā nosūtāma jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

[6.7] Ievērojot to, ka lieta atceltajā daļā tiesai ir jāizskata no jauna atbilstoši Kriminālprocesa likuma 53. nodaļas prasībām, pārējie aizstāvja kasācijas sūdzībā norādītie argumenti par /Persona A/ atzīšanu par vainīgu un sodīšanu pēc Krimināllikuma 253.² panta pirmās daļas un daļā par galīgo sodu ir izvērtējami apelācijas instances tiesā.

[7] Senātam jāsniedz atbilde, vai lietā ir pieļauts Kriminālprocesa likuma 14. panta pārkāpums, ņemot vērā apelācijas instances tiesas lēmuma tulkošanas ilgumu.

[7.1] Senāts norāda, ka Kriminālprocesa likumā nav noteikts konkrēts termiņš nolēmuma tulkojuma sagatavošanai. Tomēr atbilstoši Kriminālprocesa likuma 321.¹ panta trešajai daļai tiesai ir pienākums nodrošināt apsūdzētajam nolēmuma rakstveida tulkojumu viņam saprotamā valodā bez nepamatotas kavēšanās.

Senāts norāda, ka nolēmums tiek tulkots apsūdzētā interesēs, lai viņam būtu iespēja pilnībā izprast tiesas nolēmuma saturu, tā motīvus un pilnvērtīgi izmantot savas procesuālās tiesības, arī pārsūdzības iespējas. Tulkošanas ilgums var būt atkarīgs, piemēram, no nolēmuma apjoma, juridiskās terminoloģijas sarežģītības, kā arī no citiem objektīviem apstākļiem, kas saistīti ar kvalitatīva tulkojuma nodrošināšanu. Tulkošanai ir nepieciešams zināms laikposms, kura ilgums pats par sevi nav uzskatāms par personas tiesību pārkāpumu, ja vien attiecīgais laikposms ir pieņemams konkrētajos apstākļos, proti, nav notikusi nepamatota kavēšanās.

[7.2] Izskatāmajā lietā apelācijas instances tiesas lēmums lietā bija pieejams 2024. gada 18. jūnijā. Apsūdzētajam, kurš atrodas apcietinājumā, tiesas nolēmums bija pieejams, proti, izsniegts tā tulkojums tam saprotamā valodā 2024. gada 22. jūlijā.

[7.3] Ievērojot pilna tiesas nolēmuma tulkošanas laiku, Senāts nekonstatē kriminālprocesa nepamatotu novilcināšanu.

[8] Senāts atzīst, ka pārējie kasācijas sūdzību argumenti ir saistīti ar kasācijas sūdzību autoru vēlmi atkārtoti izvērtēt pierādījumus kasācijas instances tiesā un panākt apelācijas instances tiesas nolēmuma atcelšanu nevis juridisku, bet faktisku iemeslu dēļ, kas ir pretrunā ar Kriminālprocesa likuma 569. panta pirmo daļu.

[8.1] Apelācijas instances tiesa, atstājot negrozītu pirmās instances tiesas spriedumu, atzinusi, ka pirmās instances tiesa pareizi novērtējusi lietā esošos pierādījumus un izdarījusi pamatodus secinājumus par apsūdzētā vainīgumu inkriminētajos noziedzīgajos nodarījumos pēc Krimināllikuma 253. panta pirmās daļas un 253.¹ panta trešās daļas. Ievērojot minēto, apelācijas instances tiesa, pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 564. panta sesto daļu, atzinusi par iespējamu neatkārtot pirmās instances tiesas spriedumā minētos pierādījumus un atzinumus.

[8.2] Senāts konstatē, ka daļā par apsūdzētā /Persona A/ provocēšanu izdarīt Krimināllikuma 253.¹ panta trešajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu aizstāvis kasācijas sūdzībā ir atkārtojis apelācijas sūdzības motīvus, kurus apelācijas instances tiesa ir izvērtējusi un argumentēti noraidījusi.

[8.2.1] Apelācijas instances tiesa ir izvērtējusi visas lietā iegūtās ziņas, kas bija par pamatu speciālā izmeklēšanas eksperimenta veikšanai, tā norisi un apstākļus un ņēmusi vērā arī Eiropas Cilvēktiesību tiesas un Senāta nolēmumos izteiktās atziņas. Tiesa secinājusi, ka policijas darbiniekiem bija pamatota informācija par to, ka /Persona A/ nodarbojas ar nelegālu psihotropo vielu realizāciju. Policijas darbinieku rīcība nav bijusi aktīva, provocējoša un vērsta uz to, lai /Persona A/ realizētu psihotropās vielas. Tāpat tiesa atzinusi, ka /Persona E/, iegādājoties no /Persona A/ lielāku daudzumu psihotropo vielu, nav rīkojies pēc policijas darbinieku rīkojuma, no apsūdzēto savstarpējām sarunām secināms, ka /Persona A/ ar /Persona E/ starpniecību nav nedz mudināts, nedz pārliecināts realizēt psihotropās vielas lielā apmērā.

[8.2.2] Apelācijas instances tiesa ir izvērtējusi speciālā izmeklēšanas eksperimenta veikšanas pirmskontroli un atzinusi, ka nav pamata apšaubīt izmeklēšanas tiesneses atzinumu, ka ierosinājums par speciālā izmeklēšanas eksperimenta veikšanu pret /Persona A/ bija pamatots un apmierināms. Ierosinājumā norādīts, ka 2021. gada 24. maijā tika iegūtas pamatotas ziņas par to, ka Rīgas reģiona pārvaldes apkalpojamā teritorijā ar narkotisko un psihotropo vielu neatļautu iegādāšanos, glabāšanu, pārvadāšanu realizācijas nolūkā un ar narkotisko un psihotropo vielu neatļautu realizāciju nodarbojas /Persona A/. Pirms minētā ierosinājuma iesniegšanas 2021. gada 24. maijā /Persona E/ informējis policiju, ka ir pazīstams ar vīrieti vārdā /Persona A/, kurš nodarbojas ar narkotisko un psihotropo vielu realizāciju, un no kura regulāri tās iegādājas. Tādējādi izpildījās abi Kriminālprocesa likuma 225. panta pirmās daļas 1. punktā paredzētie nosacījumi – persona agrāk ir izdarījusi noziedzīgas darbības un gatavojas izdarīt vai ir uzsākusi tādas pašas noziedzīgas darbības –, un izmeklēšanas tiesnese pamatoti apmierinājusi ierosinājumu.

[8.3] Apelācijas instances tiesa ir izvērtējusi liecinieka /Persona A/ liecību pieļaujamību un atzinusi, ka tā nekonstatē Kriminālprocesa likuma 130. panta otrajā daļā norādītos apstākļus. Savukārt, izvērtējot liecinieka /Persona E/ liecību ticamību, tiesa atzinusi, ka lietā nav ziņu par to, ka pratināšanas laikā liecinieka /Persona E/ uzvedība, runa vai izskats radītu šaubas par to, ka viņš nav spējīgs sniegt ziņas par viņam zināmajiem faktiem. Šādu atzinumu apelācijas instances tiesa pamatojusi ar pirmās instances tiesā policijas darbinieču /Persona G/, /Persona H/, /Persona I/ sniegtajām ziņām, ka /Persona E/ pratināšanas laikā skaidri atbildējis uz jautājumiem, kā arī viņam nav bijušas aizdomas par to, ka liecinieks atrodas narkotisko vielu ietekmē. Tiesa atzinusi, ka no /Persona E/ liecību satura konstatējams, ka 2021. gada 24. maijā viņš ir sniedzis konkrētas, pietiekami detalizētas ziņas par speciālā izmeklēšanas eksperimenta apstākļiem, kas ir apstiprinājušās arī ar citiem lietā esošajiem pierādījumiem.

Senāts jau agrāk ir norādījis, ka liecinieks persona atrašanās alkohola ietekmē pati par sevi nav tāds apstāklis, kas liedz izmantot šīs personas reibuma stāvoklī sniegtās liecības kā pierādījumu, tomēr tiesai, kas izskata lietu pēc būtības, vērtējot šādu liecību ticamību, ir rūpīgi jāizvērtē arī tas, vai, sniedzot liecības, persona spējusi pareizi saprast un uztvert ar viņu veiktās procesuālās darbības saturu un nozīmi (*Senāta 2023. gada 14. novembra lēmuma lietā Nr. SKK-128/2023, [ECLI:LV:AT:2023:1114.11320050717.12.L](https://www.eclj.europa.eu/eur-lex/content/view/full/2023/1114.11320050717.12.L), 8.2. punkts*).

Pretēji aizstāvja kasācijas sūdzībā norādītajam Senāts norāda, ka apelācijas instances tiesa, vērtējot liecinieka, kas atradies narkotisko vielu ietekmē, liecību ticamību, pamatoti ir izmantojusi metodoloģiju, kāda jau iepriekš atzīta tiesu praksē attiecībā uz personas, kura atradies alkohola ietekmē, liecību ticamības izvērtējumu.

[8.4] Tiesa ir izvērtējusi aizstāvja pieteikto lūgumu atkārtoti nopratināt /Persona E/ un motivēti to noraidījusi, norādot, ka liecinieks /Persona E/ ticis nopratināts pirmās instances tiesas sēdē 2021. gada 1. decembrī, kad visiem procesa dalībniekiem bijusi iespēja uzdot jautājumus, tāpat arī tika pārbaudītas liecinieka pirmstiesas kriminālprocesā sniegtās liecības, kuras viņš pēc būtības apstiprinājis. Tiesa arī norādījusi, ka piesakot lūgumu, aizstāvis nav norādījis jaunas ziņas, kuras tiesai nebija zināmas un kuras, atkārtoti nopratinot, liecinieks varētu sniegt.

[8.5] Tiesa atzinusi par nepamatotu apsūdzētā aizstāvības versiju par to, ka /Persona E/ ir patvaļīgi paņēmis no /Persona A/ dzīvokļa sainīti ar 10 gramu metamfetamīna, lai izpildītu valsts policijas darbinieku uzdevumu iegādāties no /Persona A/ narkotiskās vai psihotropās vielas. Tāpat tiesa argumentēti noraidījusi apsūdzētā apgalvojumu, ka policijas darbinieku izsniegtās divas 50eurobanknotes /Persona E/ ir nodevis /Persona A/, lai risinātu savas juridiskās problēmas, nevis kā samaksu par psihotropajām vielām, un konstatējusi, ka /Persona A/ ar šīm banknotēm ir samaksājis /Persona A/ par psihotropo vielu iegādi.

Senāts jau iepriekš ir norādījis, ka pierādījumu ticamības jēdziens un novērtēšanas prasības ir noteiktas Kriminālprocesa likuma 128. pantā, taču izvēle, kuriem pierādījumiem ticēt, bet kuriem ne, ir tās tiesas kompetencē, kas izspriež lietu pēc būtības. Arī jautājums par to, vai lietā esošie pierādījumi ir vai nav pietiekami apsūdzētā vainīguma konstatēšanai, ir būtības jautājums, kas kasācijas kārtībā nav pārbaudāms (sk. *Senāta 2013. gada 3. jūlija lēmums lietā Nr. SKK-333/2013, 15890002407*).

[8.6] Apelācijas instance tiesa atzinusi, ka pirmās instances tiesa pamatoti saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 357. panta trešo daļu no /Persona A/ valsts labā piedzinusi 95euro.

Minētā norma noteic, ka manta, kuras izcelsme ir noziedzīga nodarījuma atklāšanai izmantotie valsts līdzekļi, atdodama likumīgajam valdītājam vai piedzenama tā labā. Ja šāda manta ir atsavināta, iznīcināta, noslēpta vai nomaskēta un to nav iespējams atdot, piedziņai var pakļaut citu mantu atdodamās mantas vērtībā.

Tiesa arī norādījusi, ka nav pamata noziedzīga nodarījuma atklāšanai izmantotos valsts līdzekļus, kas kriminālprocesā netika atgūti, proti, 95 euro, piedzīt no apsūdzētā /Persona B/, jo tie speciālā izmeklēšanas eksperimenta ietvaros bija paredzēti un izmantoti, lai atklātu /Persona A/ noziedzīgās darbības.

[8.7] Pretēji kasācijas sūdzībās norādītajam apelācijas instances tiesa, ņemot vērā Krimināllikuma 46. panta ceturtajā daļā noteikto, atzinusi, ka /Persona A/ par Krimināllikuma 253. panta pirmajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu sods nosakāms brīvības atņemšanas veidā, nevis kāds no attiecīgo pantu sankcijās paredzētajiem vieglākiem pamatsoda veidiem. Tiesa, pamatojot brīvības atņemšanas piemērošanu, norādījusi, ka /Persona A/ izolēšana no sabiedrības ir vienīgais veids, kā sasniegt ne vien soda represīvo, bet arī preventīvo mērķi un, samērojot apsūdzētā tiesību ierobežojumu ar sabiedrības drošības interesēm, tā ir attaisnojama un nepieciešama. Savukārt par Krimināllikuma 253.¹ panta trešajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu tiesa noteikusi brīvības atņemšanu kā vienīgo panta sankcijā paredzēto pamatsodu.

Tāpat tiesa ir ņēmusi vērā apsūdzētā personību raksturojošās ziņas, tomēr atzinusi, ka apstākļi, ka /Persona A/ tiek raksturots pozitīvi, viņam ir pastāvīga dzīvesvieta, apgādībā ir mazgadīgs bērns un viņš iepriekš nav sodīts, pats par sevi nav pietiekams pamats, lai noteiktu apsūdzētajam citu soda veidu vai mēru.

[8.8] Ievērojot minēto, Senāts atzīst, ka kasācijas sūdzību argumenti šajā daļā pauž apsūdzētā un viņa aizstāvja atšķirīgo viedokli par tiem secinājumiem, kādus izdarījusi apelācijas instances tiesa, izvērtējot lietā esošos pierādījumus, un vērsti uz to, lai panāktu apelācijas instances tiesas nolēmuma atcelšanu nevis juridisku, bet faktisku iemeslu dēļ, kas ir pretrunā ar Kriminālprocesa likuma 569. panta pirmo daļu.

[9] Apsūdzētajam /Persona A/ lietā piemērots drošības līdzeklis – apcietinājums –, kas ar abu iepriekšējo instanču tiesu nolēmumiem atstāts negrozīts.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 272. panta ceturto daļu pamats apcietinājumam var būt tiesas spriedums par smaga vai sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu, par kuru piespriests brīvības atņemšanas sods.

Ievērojot to, ka apsūdzētajam /Persona A/ ar pirmās instances tiesas spriedumu par sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu piespriests brīvības atņemšanas sods, Senāts atzīst, ka apsūdzētajam turpināma drošības līdzekļa – apcietinājuma – piemērošana.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 585. un 587. panta pirmās daļas 2. punktu, Senāts

nolēma

atcelt Vidzemes apgabaltiesas 2024. gada 2. februāra lēmumu daļā par /Persona A/ atzīšanu par vainīgu un sodīšanu pēc Krimināllikuma 253.² panta pirmās daļas, par noteikto galīgo sodu saskaņā ar Krimināllikuma 50. panta pirmo un trešo daļu;

atceltajā daļā lietu nosūtīt jaunai izskatīšanai Vidzemes apgabaltiesā;

pārējā daļā Vidzemes apgabaltiesas 2024. gada 2. februāra lēmumu atstāt negrozītu;

turpināt piemērot /Persona A/ drošības līdzekli – apcietinājumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

S. Kaija M. Leja A. Uminskis